

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeinentiis & Præcedentiis

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XXVII. Campanien. juris visitandi. An jurisdictio à S. C. T. & Apostolicis Constitutionibus delegata Ordinariis in Monasteriis Monialium exemptai, militet ubi obstat lex foundationis approbata ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

Et quoad Constitutionem *Gregorii XV.* dicebam eam ad limites dicti decreti Conciliaris intelligendam esse, cum in aliquo ejus alterativa vel innovativa non esset, nisi circa facultatem, quæ ipsis Ordinariis conceditur procedendi ad pœnas & censuras contra exemptos, de qua, ratione privilegiorum, dubitari poterat, ut observat *Lotter. de Benefic. lib. 1. g. 24. n. 66. cum seq.*

Quamvis autem hæc deducere tanquam Advocatus, Nihilominus, ut ab initio agentibus pro hac parte insinuavi, non videbantur tuta, quoniam dicta Sac. Congregatio contrarium tenet, non attentis opinionibus Moralium, qui tanquam Regulares, in hac exemptionis materia parum probati testes videntur, utpote causam propriam potius defendentes; Potissimè verò quia Constitutio *Gregorii XV.* expressam habet mentionem Regularium hujusmodi Monasteria gubernantium, unde propterea cessat omnis difficultas, quoniam Pontifex, sciens adesse Regulares Visitatores, adhuc hujusmodi facultatem Ordinariis demandare voluit.

Deducebam secundo dictam legem adjectam in limine foundationis & à Sede Apostolica probatam super omnimoda exemptione à jurisdictione, ac specialiter à visitatione Archiepiscopi, illud præsertim observando, istam non esse exemptionem dativam, & merè privilegiativam, ut regulariter alia esse solent, in quibus strictius proceditur juxta naturam privilegiorum à jure exorbitantium, ac locorum Ordinariis præjudicialium, sed esse exemptionem nativam, in ipso Monasterii ortu impressam, non ex mera gratia & privilegio, sed ex quadam specie iustitiæ & contractus correspondenti in inter Sedem Apostolicam & fundatorem, qui fortè aliàs non fundasset, unde propterea in materia j. patronatus, receptam propositionem habemus, leges in limine foundationis, de consensu Ordinarii, vel alterius Superioris adjectas, observandas esse, quamvis juri contrarias ad *text. in cap. præterea il secundo de Iure patronatus cum concord. per Ancharan. conf. 129. Lotter. de Benef. lib. 1. g. 32. num. 2. cum sequen. Barbof. de Episcopo alleg. 70. num. 39. cum sequen. & habetur frequenter in sua materia sub *tit. de Iurepatr.**

Et in specialibus terminis legis adjectæ per fundatorem super visitatione supponitur apud *Greg. dec. 4. & 8. infra & disc. 40. & 41.* licet ex illius casus particularibus circumstantiis diversimodè determinetur, ideoque dicebam dictam Apostolicam concessionem *Innocentii XXI.* capiendam esse, non tanquam merum privilegium exemptionum, sed tanquam consensum legibus foundationis præstitum per Papam uti Ordinarium Ordinariorum, ut considerat *Gubr. conf. 192. numer. 9. lib. 2. Rot. dec. 218. num. 36. par. 6. & dec. 29. nu. 8. par. 7. rec. & frequenter.*

Vetùm pariter istud motivum, reflectendo ad veritatem, parum tutum videbatur, quoniam lex foundationis ita intacta remanet utpotè loquens de ordinaria & propria Archiepiscopi potestate & jurisdictione, cum hanc exercere dicatur jure delegito ipsius Sedis Apostolicæ, quæ sicuti quemcunque alium Visitatorem deputare potest, ita prohibenda non est prudentius id committere Ordinario, qui tanquam præfens in loco, & magis informatus, commodius cum minori sumptu has partes explicare potest.

Alia etiam magis convincenti & viva ratione concurrente, superius etiam ponderata in *Marsicana disc. 18.* quod scilicet clausuræ custodia & Vi-

sitatio, magis consideranda est formaliter, & ab extra, quàm materialiter & ab intrà, respectu scilicet cleri & populi secularis, à quo potius, quàm ab ipsis Monialibus scandala provenire soleat, idcirco congruum est, hujusmodi munus committi illis, qui jurisdictionem in eundem clerum & populum in loco habent, & coercere possunt, ut plenius in eadem *Marsicana.*

Ex alio autem fundamento, etiam cum sensu veritatis, dicebam dictam resolutionem, vel minus probabilem, vel nimium rigorosam videri, ac revera non placuit, quod scilicet, ultra Visitatores & Superiores Regulares, istud Monasterium habebat ex Apostolica delegatione in Visitatorem Nuntium Apostolicum in ipsa Civitate continuè residentem, cum familia armata & jurisdictione fortè magis ampla in clerum & populum, unde propterea cessabant omnes rationes, de quibus supra, ob quas hujusmodi munus Ordinarius per Sedem Apostolicam commissum est, cum illud explicetur per eisdem Sedis ministrum, cui ipsa Sedes omnia ejus longè graviora negotia committit, unde propterea videbatur casus specialis sub dictis regulis non cadens.

Ea etiam ratione accedente, quod ita privilegium, & lex foundationis, retorquerentur in odium, atque deterioris conditionis esset istud Monasterium adeò privilegiatum, quàm alia non privilegiata unicuique vel duplicem Visitatorem habentia, cum istud ita tribus Visitatoribus ac Superioribus subjectum remaneret, Regularibus scilicet, Archiepiscopo, & Nuncio, contra recepta principia, ut ea quæ favore introducta sunt, in odium retorqueri non debeant, atque super hoc motivo nunquam audivi responsum quæ captivare intellectum.

CAMPANIEN. JURIS VISITANDI

PRO
PP. MINORIBUS OBSERVAN-
TIBUS ET ALIIS
CUM
EPISCOPO.

Causa decisus per S. Congregationem Concilii
pro PP.

An jurisdictione à S. C. T. & Apostolicis Constitutionibus delegata Ordinariis in Monasteriis exemptis, militet ubi obstat lex foundationis approbata per Sedem Apostolicam.

SUMMARY M.

- 1 **F** Actus series.
- 2 **D**ecisio Sac. Congregationis.
- 3 **P**rivilegium Apostolicum quandoque stat pro consensu approbato legum foundationis observandarum.
- 4 **C**oncilio Tridentino derogatum censetur per derogationes generales, & non requiritur mentio specialis.
- 5 **C**onstitutio *Gregor. XV.* quid addiderit Concilio Tridentino.
- 6 **S**ub legibus & dispositionibus generalibus non venit ius patronatus ex causa onerosa.

Papa

- 7 Papa non censetur velle derogare juri tertii.
 8 De ratione ob quam etiam cum exemptis Sacramenta ministrantibus Ordinatio loci datur jurisdictione.
 9 Et de ratione, ob quam etiam in monasteriis exemptis circa clausuram datur jurisdictione Ordinario.
 10 An deputati laicorum debeant intervenire in clausura Monialium.

DISC. XXVII.

DE anno 1542. Benedictus Tricasius de Civitate Campania, mandavit in eadem Civitate erigi Monasterium Monialium Ord. S. Clare sub invocatione S. Jacobi, pro puellis aliquarum familiarum tantum, sub diversis legibus in ejus testamento contentis, ea præsertim, quod Monasterium prædictum in temporalibus esset sub administratione aliquorum ejus conjunctorum, eorumque descendendum, quos operis exequutores deputavit, ac *Ius habentes* nuncupavit, in spiritualibus vero, sub visitatione, cura, & regimine P. Generalis, seu Provincialis Minorum Conventualium, cum omnimoda exemptione à visitatione, & alia jurisdictione, vel superioritate Ordinarii Diocessani, ac Metropolitanæ, Quæ dispositio in ipso fundationis limine, in omnibus & per omnia per *Iulium III.* approbata fuit; Cumque deinde *Pius V.* generaliter curam Monialium existentium penes Patres Conventuales, transfuisset ad locorum Ordinarios, Hinc proinde Episcopus præterdere cepit, nedum visitationem, & jurisdictionem, sed omnimodam administrationem, unde propterea *Ius habentes*, recursum haberunt ad *Gregorium XIII.* qui per litteras speciales mandavit observantiam dictæ dispositionis, & Apostolicæ approbationis, inhibendo dicto Episcopo, ne prætextu *Piaræ Constitutionis* in hujus Monasterii cura, & administratione se ingereret, ita ut temporalis esset penes dictos *Ius habentes*, & spiritualis penes Minores Observantes loco Conventualium subrogatos; Verum excitata de novo hujusmodi præventionem per Episcopum circa annum 1648. atque habito recursum, tam per Generalem Minorum, quam *Ius habentes* ad Sac. Congregationem Concilii, Pro observantia litterarum Apostolicarum, & fundationis responsum fuit, non tamen suggerit memoria, num dicta resolutio fuerit generalis, etiam in Ordine ad clausuram, vel potius solum quoad curam, & administrationem, tam temporalem, quam spirituales respectivè, firma tamen remanente Episcopi delegata jurisdictione ex Concil. Trid. & Apostolicis Constitutionibus circa clausuram, ut est probabile juxta casum, de quo in *Neapolitana Monasterii S. Clara disc. præcedenti*, qui est casus longè fortior, dum ibi ad eum delegatus Apostolicus, unde cessant omnes rationes, ob quas hujusmodi jurisdictione locorum Ordinariis demandata est.

In hac autem disputatione, tria erant Episcopi fundamenta, Primum ex dispositione juris, non obstante lege fundationis, utpote destituta consensu Ordinarii, quo accedente, & non aliis procedit conclusio, ut leges per patronum in limine fundationis adjectæ, quamvis juri contrariæ servari debeant. Secundò ex dispositione *Sac. Conc. Trid. sess. 25. de regular. cap. 5.* non obstantibus litteris *Gregorii XIII.* utpote non continentibus specialem *Card. de Luca de jurisdic. & foro compet.*

ejus mentionem, ut requiritur in Conciliis Generalibus, regulariter non venientibus sub generalibus derogatoriis obstantiam; Et tertio in *Constitutione 18. Gregorii XV.* postmodum superventa, quæ specialiter loquitur de Monasteriis existentibus sub cura & regimine Regularium.

His tamen non obstantibus, quatenus pertinet ad curam, regimen, & administrationem, excepto casu clausuræ ut supra, Contrarium, cum sensu etiam veritatis, probabilius dicebam; Singula enim objecta prædicta examinando, Quatenus pertinet ad primum, non impugnabam conclusionem in puncto juris, negabam verò applicationem ad factum, ob interventum Apostolicæ confirmationis, tam *Iulii III.* quam successivè *Gregorii XIII.* habendæ loco consensus Ordinarii, cujus vices Papa rectè supplet, utpote Ordinarius Ordinariorum, ideoque privilegia Apostolica emanantia in approbationem voluntatis fundatorum, capienda sunt potius in terminis dicti consensus approbativi, quam puræ gratiæ, & privilegii, ex iis, quæ habentur in *dicta Neapolitana Monasterii S. Clara disc. præcedenti*, & infra *disc. 41.*

Et quoad obstantiam Concilii Tridentini, plana erat responsio, ob posteriores litteras *Gregorii XIII.* per quas cessabat difficultas, quæ militaret attentis Litteris *Iulii*, an scilicet per superveniens Conciliare decretum eis derogatum esset, Non obstante omiſſa speciali mentione regulariter necessaria in Conciliis Generalibus, juxta ea quæ occasione exemptionis decimarum super derogatione Concilii Generalis Lateranensis in *cap. nuper de decimis*, habetur frequenter in sua materia *sub tit. de decimis*, Quoniam respectu Concilii Tridentini, licet illud sit generale, & Oecumenicum, attamen ex dispositione Constitutionis *Pii IV.* editæ super ejus confirmatione & publicatione, hujusmodi regula cessat, illudque venit sub derogatoriis generalibus, quoties de factus intentionis non obstat, deductus ex aliquo facto Papæ ignoto *Cavaler. decis. 181. num. 3. de is. 179. num. 6. & 687. num. 25. par. 2. rec. & frequenter.*

Demum quoad Constitutionem *Gregorii XV.* duplicem dabam responsionem, unam quod sicuti advertit *Lotter. de Beneficiis lib. 1. q. 24. num. 66. & sequen. & habetur in dicta Neapolitana Monasterii S. Clara disc. præced. dicta Constitutio nihil addidit Concilio Tridentino, neque ejus dispositionem alteravit, nisi quoad facultatem Ordinariis attributam, in casu hujus delegatæ jurisdictionis, competendi etiam per censuras & pœnas exemptos, stante quod ex magis communi, præsertim Moralium sensu, de hac facultate dubitabatur.*

Et alteram, congruam etiam dictis litteris *Iulii III.* ne sub decreto Conciliari caderent, quod scilicet non agebatur de mero privilegio seu mera gratia, sed de concessione per quamdam speciem iustitiæ, & actus correspondivi in limine fundationis, ut supra, quæ species concessio regulariter absque speciali mentione non venit sub legibus & dispositionibus generalibus *Crescent. decis. 5. de provul. Marefcort. lib. 2. var. c. 40. n. 28. Lotter. de Benef. lib. 2. quest. 8. n. 26. & sequen. & infra disc. 41.* ac etiam habetur frequenter in materia juris patronatus laicorum ex fundatione & dotatione, vel dotis augmento præponderante, ita ut dicatur potius ex iustitia quam ex gratia, ut non veniat sub regulis Cancellariæ, aliisque legibus generaliter disponentibus de beneficiis, ut in sua materia.

Assistente etiam regula generali, exclusiva voluntatis derogandi juri tertii, ex propria providentia magis, quam ex illa legis, vel Principis quaesito ad communiter notata *ad intellectum text. l. a. ff. qui potior. in pign. ex collectis per Add. ad dec. 666. par. 4. rec. tom. 3. Ostob. decis. 115. num. 5. & 6.* quæ regula si procedit in quocumque Principe, fortius magisque de plano locum habet in Papa expressè proficiente per ejus regulam de jure tertio quaesito non tollendo non derogare juribus tertii ex deductis per *Gomesium ad eandem regulam Gabr. de jur. tertii quaesito non tollen. conclus. i. cum concord. collectis per Adden. ad dictam decis. 666. par. 4. rec. tom. 3.*

In dicta tamen resolutione, suggerit memoria, reservatam fuisse approbationem Confessariorum, Et meritò, quia tunc jurisdictio exerceri non dicitur cum ipso Monasterio, sed cum ipsis Confessariis volentibus Sacramenta intra diocesim ministrare, quamvis hæc ratio, retenta quoad Monasterium omnimoda exemptione, non esset tuta, quoniam ex eadem ratione, ob quam cum sola licentia, & approbatione superioris Regularis, istud Sacramentum per ipsos Regulares, & exemptos ministratur intra ipsorum Monasteriorum seu Conventuum virorum ambitum, cum viris regularibus, seu aliis Prælato regulari subiectis, ita pariter in præsentibus, cum ex frequenter supra deductis, jurisdictio Ordinariis locorum delegata, etiam cum exemptis Sacramenta ministrantibus, competat, potius in ratione activa quam passiva, & sic ratione cleri, & populi secularis, quibus tanquam propriis ovibus & subditis sub ejus cura existentibus divina pabula ministrantur; Nihilominus cum agatur de Monialibus, in hac parte laudavi moderationem, Prout etiam in altera, ut puto sequuta, circa custodiam seu violationem Clausuræ, ex ratione deducta in *dicta Neapolitana*, & in *Marsicana disc. 18.* & alibi, quod scilicet hujusmodi custodia, magis pender ab extrâ, quam ab intra, & sic potius ratione cleri, & populi secularis, quem Prælatus Regularis inferior compescere non potest.

Alia etiam ratione accedente, quod licet æquè ac in Ordinario loci, non improbabiler fiducia haberi posset in vigilantia & cura Prælati Regularis majoris, puta *Generalis*, vel etiam *Provincialis*, cujus fides & idoneitas per universam Religionem, seu provinciam respectivè probata est, ad quod munus regulariter, probati & primi Ordinis Patres eligi solent, Ad instar illius fiduciæ, quam Sac. Concil. Tridentinum habet quoad jurisditionem spirituales in iis, qui sunt Capita Religionum, Nihilominus isti majores Prælati non semper resident in loco utpote universam Religionem, seu Provinciam respectivè peragrantes & visitantes, ideoque consultum non est hujusmodi visitationi clausuræ, pro qua necessaria est Prælati, vel præsentia, vel vicinitas continua, ut promptè occurrere valeat casibus, qui indies contingere possunt, ut ponderatur in *eadem Neapolit.* unde meritò omnes hujusmodi difficultates subtulit Constitutio *Alexandri VII. edita de anno 1664.*

Quia verò non agebatur de Monasterio, generaliter & indefinite admittente omne genus personarum, sed restricto ad mulieres de genere dictorum *Ius habentium*, quibus temporalis administratio commissa est, Ponderabam ex hac facti circumstantia, omninò mandari debere, id quod antiquitùs, ex nimium laudabili consuetudine in omnibus Monasteriis servabatur, ut scilicet quotiescumque

Confessarii, Medici, Chirurghi, vel etiam ipsimet Episcopi, vel Superiores, Monasterium ingredi volunt, id facere debeant cum interventu alicujus ex probatis patribus familias, qui vulgò *Deputati* dici solent, ab ipsa populi Communitate nominati, Quoniam cum sint cives, propriumque, ac proximum habeant interesse, filiarum, sororum, aliarumque conjunctarum, magis eis cordi est clausuræ custodia; Unde propterea occasione plurium controversiarum desuper habitatum inter Episcopos, & Communitates sæculares, præsertim in una *Cusentina* inter illam Civitatem & Archiepiscopum habita in Sac. Congregatione Episcoporum & Regularium. Dicebam in hac materia, errores, ac exorbitantias inconvenientium productivas, adesse hinc inde, & in utroque extremo respectivè vitiosas, ex parte scilicet laicorum, ultra quam ut par est id prætendendum in ratione auctoritativa, & jurisdictionali, quasi quod Episcopus vel alii per eum deputati, clausuram ingredi non possent absque interventu illorum, quos ipsa Communitas deputavit pro ejus libito, quod revera est fabulosum, unde meritò Sac. Congregatio pluries hanc prætensionem rejecit, præsertim quia laici pro hujusmodi prætensione consuetudinis obervantia, imprudenter laicales Magistralis adire solent.

Et e conversò magna videtur imprudentia Episcoporum, aliorumque Prælatorum, ex prudenti consilio id non prædicandi, cum ita eorum idemnitati in quocumque casu consultum sit, ac etiam pluribus inconvenientibus occurreretur, Unde propterea mihi videbatur, quod per Sac. Congregationem, generaliter id injungi deberet Episcopis aliisque Prælatis, Clausuræ Monialium curam habentibus, quod scilicet ipsi, in ratione consultiva, requirerent Communitatem laicalem, ejusque Concilium generale vel particulare, ut sibi videbatur, pro nominatione plurium probatorum patrum familias, qui ad hoc munus toti populo interessato in pudicitia monialium oportuni videantur, & sic tanquam per speciem illius gratæ & consultivæ nominationis, quam aliquando Prælati à Parochianis & populo exigere solent de clericis, ex quibus gratus Rector eligatur *ad not. per canonistas in cap. quod ad Dei timorem de statu Monachorum Cavaler. dec. 416. num. 1.* cum similibus, Ad effectum scilicet, ut idem Prælatus, ex pluribus ita per populum approbatis, ex propria jurisdictione, & auctoritate eligat aliquos sibi benè visos, cum ita cessaret facultas potestativa, & jurisdictionalis laicorum, & rectè satisfaceret populis, multisque inconvenientibus consuleretur.

COLONIEN. MONASTERII
S. CORNELII AD INDAM
P R O
ABBATE ET MONASTERIO
C U M
ARCHIEPISCOPO.

Causa disputata in Sac. Congregatione Episcoporum, & Regularium, & absque resolutione remissus ad Romam.

An & quando Ordinarius loci jurisdictionem habeat